

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

צאנא אפאולאס הית ולישאר אפאולאס fe צאני

הצעה לשיחה בכיתות אודות התנהגויות סיכון של בני נוער

בנופשים ובמסיבות, בארץ ובחו"ל

מיועד לכיתות ט' – י"ב

במהלך הקיץ נחשפנו לתרבות בילוי ופנאי של בני נוער בחו"ל ובארץ. תרבות בילוי אשר מפגישה את בני הנוער עם מצבי סיכון וקשורה ליציאה מהשגרה ומהבית, להתרחקות מהסביבה הגיאוגרפית לעבר מקומות שם קיימת, לכאורה, לגיטימציה ל"שחרור" מהכללים ומהקודים החברתיים ולהיסחפות להתנהגויות סיכון כגון: יחסי מין מזדמנים, יחסי מין בקבוצה, שימוש באלכוהול וסמים, הפצת תמונות אינטימיות, ונדליזם ועוד.

ההכרה בתרבות בילוי מורכבת זו היא הזדמנות עבורנו כאנשי חינוך לקיים שיח רלוונטי עם בני הנוער. מטרת השיח להעלות את המודעות למתרחש סביבם, לסייע בגיבוש עמדותיהם ולחזק את יכולתם להפעיל שיקול דעת, לפעול מתוך אחריות אישית וחברתית ולמנוע פגיעה.

להלן מספר דגשים עליהם יש לתת את הדעת במהלך השיחה -

- קיימת נטייה לעסוק באירועים שהתפרסמו בתקשורת ולדון בהם באופן ספציפי. גם אם התלמידים מעלים אירוע ודנים בו, חשוב להתמקד בתחושות וברגשות שהם מעלים ולא בפרטי האירוע. יש להדגיש כי השיח הוא על תופעות שרלוונטיות לחייהם ולא למקרה כזה או אחר. בכל מקרה חשוב לא לאפשר העלאת פרטים מזהים של המעורבים באירוע מסוים.
- יש להפעיל שיקול דעת ולבחון את התאמת השיעור והשיחה לכיתות. השיעורים נכתבו לטווח גילאים וחשוב להפעיל שיקול דעת בהתאמת השיעור לגיל הכיתה ולמאפייני התלמידים.
- חשוב לבדוק באם בכיתה לומדים תלמידים שהיו מעורבים באופן ישיר או עקיף באחד מאירועי הקיץ או לחילופין אם ידוע לנו על תלמיד או תלמידה מהכיתה שעברו פגיעה. במקרים כגון אלו יש לקיים היוועצות מקדימה עם הצוות הטיפולי, טרם תכנון השיעור וטרם הוראתו, ובמידת הצורך עם המפקחת על הייעוץ או מדריכת שפ"י.

מטרות השיחה

- התלמידים יעבדו את חוויותיהם על רקע תופעת התנהגויות הסיכון במסיבות הנופש של בני נוער בארץ ובחו"ל.
- התלמידים יתאמנו בהתבוננות מוסרית, אמפטית ואנושית על מצבי פיתוי חברתיים או מיניים.
- התלמידים יתאמנו על נקיטת עמדה אישית ועל בחירה התנהגותית המושתתת על –
 - שמירה על ביטחונם
 - הימנעות מפגיעה בזולת
 - עמידה בפיתויים ובלחץ חברתי
 - גילויי אחריות כלפי עצמם וכלפי הזולת

מסרים חינוכיים שמומלץ לשלב בשיחה –

- התייחסות למין או מיניות של אדם בצורה מבזה או משפילה, מייצרת פגיעה ונזקים עמוקים יש חשיבות רבה לחיזוק הכוחות של הפרט מול התנהגות קבוצתית שאינה תואמת ערכים ועמדות אישיות.
- כאשר אדם נמצא במצב של שכרות וערפול חושים אין ביכולתו לקבל החלטות מושכלות ולהביע הסכמה או אי הסכמה לקיום יחסי מין.
- אירוע מיני המתקיים כנגד הסכמה, בכפיה או כאשר הפרט אינו נמצא במצב של הכרה, יחשב ניצול ופגיעה מינית ובנסיבות מסוימות אף יחשב לאונס.

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

- במצבים מסוימים עשויים העומדים מן הצד להיחשב כשותפים למעשה הפגיעה ולשאת בהתאם לכך בתוצאות
- צילום תמונות מבזות ומשפילות בעלות גוון מיני והפצתן הנו אירוע של פגיעה מינית לכל דבר ועניין. כאשר הדבר מתקיים ללא הסכמה הוא מוגדר בישראל כעבירה פלילית על פי חוק.

נושאים שעשויים לעלות בשיחה או שלחילופין אתם עשויים לבחור להעלות בשיחה –

- שמירה על עצמנו – זיהוי התנהגויות ומצבים שעלולים להפוך למצבי סיכון ופגיעה והיכולת לעצור.
- "יותר אלכוהול פחות אתה" - השלכות של שתיית אלכוהול על שיקול הדעת.
- קיום מגע מיני או יחסי מין תחת השפעת סמים או אלכוהול – סוגיית "מבחן ההסכמה", "מבחן השוויון".
- יחסי מין מתוך אינטימיות וקשר לעומת יחסי מין מזדמנים ויחסי מין בקבוצה.
- צילום תמונות עירום וסרטונים של אקט מיני
- הפצת סרטונים ותמונות בעלי תוכן מיני
- חשיבה מוסרית וצו פנימי של צדק, מוסר ועשיית טוב
- יכולת אמפטיית לאחר לצד הקשבה עצמי ולצרכים שלי
- לחץ חברתי לעומת בחירה עצמית מושכלת ואחריות חברתית
- תפקידינו כ"עומדים מן הצד" שנחשפים להתנהגויות סיכון או לפגיעה בזולת.

רגע לפני השיעור

מורים יקרים, אנא זכרו - נושא השיחה טעון ורגיש. תלמידים שונים חווים באופן שונה את האירועים שדווחו ובתקשורת ואת נושא המסיבות בזמן נופש. על מנת לא להיקלע לשיחה של הטפת מוסר ושל "צודקים מול טועים", אנו מציעים לכם לבחור פעילות אחת מבין המבחר שנציע לעייל, אשר תזמן דיון רלוונטי ומשמעותי לתלמידים. חשוב להעניק לתלמידים זמן ומקום להתבטא, לשמוע ולהשמיע מגוון דעות ולעבד את החוויה המורכבת שמאפיינת את נושא תרבות המסיבות והנופש. כדאי להעניק להם כלים להתבוננות שמצליחה להתבונן על אספקטים שונים בו זמנית הן בתוכם והן בתפיסה האובייקטיבית של הדברים.

כפי שהודגש בפתיח **אנו לא מדברים על אירוע מסוים אלא על התנהגויות ובחירות אישיות ועל מצבי סיכון במהלך המסיבה והנופש כתופעה**. הדיון צריך לעסוק בתלמידים שלכם, בדילמות שלהם, במצבי החיים המורכבים אליהם הם נחשפו, בסימני השאלה והחששות שהתעוררו בהם אל מול דיווחי התקשורת.

בתום השיחה, חשוב שאתם כמבוגרים תעבירו **מסרים חינוכיים, ערכיים ומוסריים ולצדם גם את מקומו של החוק**. עם סיום השיחה חשוב להזכיר לכל תלמיד ותלמידה שניתן לבוא ולשוחח עמכם גם באופן פרטי על שעל ליבם בהקשר ה"ל ובכלל".

להלן 4 הצעות לניהול השיחה בכיתות:

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

הצעה מספר 1 –
יותר אלכוהול פחות אתה

- **מי מכבד שמע על מסיבות בני נוער בהן הם שותים ונקלצים למצבי סיכון והתנהגות סיכון?** בשלב זה של השיחה סביר להניח שיהיו תלמידים שיזכירו אירועים שתוארו בתקשורת. גם כאן, לצד ההקשבה לרגשות, לתחושות ולמחשבות, חשוב להדגיש גם בפני התלמידים כי השיעור לא עוסק באירוע ספציפי ולארגן בקצרה את המידע שנמסר בכיתה תוך שאנו מסייגים, שהמידע מסתמך על דיווחי התקשורת.
- **מי שמע או נחשף להתנהגויות סיכון ולאירועי סיכון במסיבות בחו"ל או בארץ?**
- **נמשיך ונשאל את התלמידים - איך שאלות צוללות ככב או מצטיקות אתכם בקשר לאירועים כאלו? נאפשר שיח משתף ומתבונן איך ראשית מתעוררים ככב לנזכר התופעה?**
- **עם מי שוחחתי במהלך הקיץ על תופעת המסיבות והביטוי בזמן הנופש ועל התנהגויות הסיכון, ומה נשאר ככב בעקבות אותן שיחות?**
- **איך למצוא מצבי סיכון עצמאיים להיקלע בני ופנות נוער אשר נמצאים בנופש או במסיבות תחת השפעת אלכוהול וסמים?**

חשוב לזכור, גם אם התלמידים מחזירים את השיח לאירועים שסוקרו בתקשורת, חשוב להזמין אותם להתייחס לתופעה הרחבה ולא לאירוע מסוים כדי לאפשר להם הבנה רחבה של מצבי הסיכון ולמידה של התנהגויות ומנגנונים לשמירה על עצמם.

המורה כותבת על הלוח את המשפט "יותר אלכוהול פחות אתה"¹

שיחה –

- **איך אתם מבינים את המשפט הזה?**
- **האם הייתם עדיין למצבי בו חכמה או בנאמנות משפחה "היה פחות הוא/היא בהשפעת אלכוהול". איך זה נראה? איך זה בא לידי ביטוי בהתנהגות?**
- **מה הראשית וחשבתם על המצב? מה הרווחים (לכאורה: שחרור, התגברות על רגש בוש, איבוד שליטה, חלק מהחבורה....) ומה המחירים? (התנהגות לא אופיינית, כשנגמרת השפעת האלכוהול מתחרטים עליה, איבוד שליטה, לא מאמנים את שרירי ההתמודדות עם התגברות על רגשות קשים כמו חרדה, בוש...).**

מסרים שחשוב לשלב בשיחה:

- שתיית אלכוהול מתחת לגיל 18 מסוכנת ולא מומלצת.
- שתייה מרובה יוצרת מצב של ערפול חושים, ההתנגדות והרצון החופשי של האדם מתכחים, זה מצב בו האדם מתקשה לקבל החלטות. אנשים מדווחים על מצבי שכרות בהם הם עשו דברים שהצטערו עליהם ואיבדו את זהותם.
- החוק קובע כי "עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית". במילים פשוטות: מי ששתה במודע, והביא את עצמו למצב בו ביצע עבירה מתוך היעדר יכולת להבין מה הוא עושה, אחראי להתנהגותו הפלילית אף שהיה שתוי בשעה שביצע אותה.

¹ לפני השיעור חשוב לקרוא את הנספח "מידע נוסף על אלכוהול ועל מתבגרים"

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

- בשעת השתייה מתקשה האדם להבחין מהו הרגע המדויק בו הוא מתחיל לאבד שליטה. לכל לגימה נוספת עשויה להיות השפעה שונה על הדרך בה הוא בוחר להתנהל ולהגיב השתייה יכולה להוביל להתנהגויות שללא שתיית אלכוהול האדם לא היה בוחר בהן. התנהגויות בהן הוא עלול לסכן את עצמו או לסכן מישהו אחר. איש אינו יכול לדעת מהי נקודת האל-חזור אשר לאחריה יאבד שליטה. לכן יש להימנע משתיית אלכוהול בכלל ומשתייה מרובה בפרט.

אלכוהול יחסי מין

- *מה דעתכם על קיום יחסי מין במצב של שיכרות?*
- *מה דעתכם על קיום יחסי מין במצב בו בן הזוג או בת הזוג שיכורים?*

מסרים שחשוב לשלב בשיחה:

- יחסי מין צריכים להתקיים מתוך בחירה מודעת כשהם מבוססים על הדדיות, אהבה, פתיחות, רצון משותף של שני בני הזוג, הפעלת שיקול דעת, כבוד, אכפתיות ואחריות להנאה של כל אחד מהצדדים.
- במצב בו יחסי המין מתקיימים כאשר הנער או הנערה אינם יכולים לקבל החלטה או להפעיל שיקול דעת בשל היותם תחת השפעת סם או אלכוהול, האירוע נחשב כפגיעה מינית ואף כאונס.
- על פי חוק העונשין בישראל, גם אם התקיימה בעילה בהסכמה, אם בן או בת הזוג היו שתויים הרי שמדובר באונס.
- מבחנים המעידים על קיומה של פגיעה מינית הינם:
מבחן השוויון - האם הפוגע והנפגעת שווים מבחינת יחסי הכוחות ביניהם? (פער גילאים, רמה קוגניטיבית, באותה מסגרת חברתית, מקובל לעומת דחוי, יחסי מרות) (עובד מעביד וכו'..),
מבחן ההסכמה - האם שני הצדדים מסכימים באופן חופשי?
מבחן הכפייה - האם הפוגע כפה על הנפגע אקט כזה או אחר תוך שימוש באלימות/ כוח/ מרות/ סחיטה רגשית וכו'...
- ניתן להקריין את הסרטון [התגובה המתבקשת](#)

העומדים מן הצד (אלה הצופים ואלה המצלמים)

- *מה דעתכם על הצומדים מן הצד, אלה שצופים מצדדים, אלה שצופים ושותקים...*
- *כאיזו מידה, לדעתכם, הם על הצופים מהצד באירועי פגיעה מינית מוטלת אחריות?*

מסרים שחשוב לשלב בשיחה:

- המנחה תדגיש כי העומדים מן הצד, אשר צופים במעשה פגיעה, גם אם אינו מוגדר כעבירה על פי חוק, הרי שהם שותפים לפגיעה. צילום פגיעה, הסתה לפגיעה והתלהמות הן התנהגויות פוגעניות. נוכחות במקום הפגיעה מבלי לפעול לעצירתה ועידוד פגיעה הן עבירה מוסרית וחברתית בפני עצמה.
- יתירה מזאת, כאשר הפגיעה המתרחשת מוגדרת כעבירה על החוק, הצופים מהצד עלולים להיות מואשמים באי מניעת ההתנהגות השלילית של המעורבים בה. התנהגויות הצופים מהצד כגון – צילום אקט מיני ו/או הפצתו הינן בגדר עבירה פלילית. בתחילת 2015 הוסף סעיף לחוק למניעת הטרדה מינית, שמבהיר שגם צילום או פרסום של אדם/אישה שמתמקד במיניותו/ה ללא הסכמתו/ה מהווה הטרדה מינית, ובתוך כך גם עבירה פלילית. ניתן לצפות בסרטון - [שמור על האצבע שלך – העברת תוכן מיני ברשת](#)

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

שומרי הסף

מה תפקידם של בני וננות נוצר אשר מוצאים עצמם צדים לאירועים של פגיעה כמו פגיעה מינית ו/או שתייה מופרזת?

- מסרים שחשוב לשלב בשיחה:
- אחריות חברתית למצבים בהם חברים מסכנים את עצמם ונמצאים במצבי סיכון
- הזעקת עזרה - מנהל המקום, משטרה, אבטחה, מבוגר אחראי
- להשמיע קול – לנסות לעצור את הפגיעה
- לגשת אל הנפגע או הנפגעת ולנסות לסייע עד כמה שניתן
- גילוי יחס של חמלה והבנה לנזק הנפשי שנגרם לנפגע או לנפגעת

מה צעדי אסיוע לכת להשיג קול ולפצול באמצעים בהם מתרחשת התנהלות שמנוגדת לערכים שלכם?

לסיכום השיעור, נדגיש מסרים חינוכיים, ערכיים וחוקיים ונזמין את התלמידים לנסח יחד עצות "עשה ואל תעשה" שעשויות לסייע להם לשמור על עצמם ועל הזולת במצבים חברתיים ובינאישיים אשר מתגלים כמצבי פיתוי, איום או סיכון.

נספח:

מידע נוסף על אלכוהול ועל מתבגרים -

"גיל ההתבגרות הוא גיל מרגש ותוסס של גילוי עצמי וגיבוש זהות אצל המתבגר. גיל זה מתאפיין בנטייה להפכפכות, חיפוש דרך וזהות, התנהגויות בעלות סיכון, אימפולסיביות ומשברים. מאפיינים אלו מוסברים על ידי הפער בין ההתפתחות הקוגניטיבית לבין ההתפתחות הרגשית. ידוע כי השלמת ההתפתחות האונה הפרונטלית במוח, האחראית על שיקול הדעת וקבלת החלטות באופן מושכל נעשית בממוצע בגיל 24-25. עד להשלמת ההתפתחות האונה הפרונטלית קיים סיכון גדול יותר להתנהגות חפזה ואימפולסיבית, המתבטאת לעיתים בסקרנות ובנטייה להתנסות בסמים וכן בהתנהגויות סיכון נוספות." (ד"ר גל שובל, 2009).

אלכוהול מדכא את מערכת העצבים המרכזית ובאמצעותה את פעולות איברי הגוף. אלכוהול משפיע על התפיסה שלנו את הסביבה, על הזיכרון והרגשות שלנו. אלכוהול בכמות קטנה מסיר עכבות ומאפשר לאדם השותה להרגיש משוחרר ממעצורים, מגביר לכאורה את תחושת הביטחון העצמי, משבש את היכולת לביקורת עצמית, לעיתים זה בא לידי ביטוי בהפגנת עליזות, רעשנות, "שטותניקיות" ואף בהתנהגויות סיכון.

הגבול שבין "מצב רוח טוב" ותחושה של "שחרור" בעקבות שתיית אלכוהול לבין חשיפה למצבי סיכון הינו דק ושברירי. אלכוהול בכמויות שונות משפיע אחרת על אנשים וזה לא ניתן לניבוי. בשנים האחרונות אנו עדים לביסוס נורמה של שתייה בקרב צעירים. עובדה זו מעמידה לא פעם את המתבגרים בפני דילמות וקונפליקטים בהקשר לשתיית אלכוהול.

חשוב להבין כי הרצון להרגיש משוחרר ובמצב רוח קליל הינו לגיטימי. בהקשר הזה חשוב להבחין בין חופש הבחירה להרגיש משוחרר, לבין מצבים בהם מעורבות אלכוהול משבשת את שיקול הדעת ואת יכולת הבחירה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

הצעה מספר 2 –

פעילות בנושא כבוד והתחשבות כמרכיב בסיסי בבחירה לקיים יחסי מין²

נצייר או נתלה על הלוח קווי מתאר של דמות ללא זהות מגדרית ונסביר לתלמידים –
*זה האדם צמו תפוחו (מתישהו בעתיד, אולי אפילו בעתיד הרחוק) לקיים מעצ
כאשר – מקיפה אפנית וצד יחסי מין. מה חשוב לכם לדעת עליו או עליה?
התלמידים עונים והמורה כותבת (מי הוא? האם יש בינינו היכרות? האם נעים לנו ביחד בכלל?
האם הוא אוהב אותי? האם אני אוהב אותו? מה הוא רוצה שנעשה? האם הוא מכבד אותי?
האם אני מכבד אותו? האם הוא שלם עם עצמו? האם אני שלם עם עצמי? האם מי מאתנו פועל
מתוך לחץ? האם הוא שומר עלי? האם הוא מתחשב בי? האם אני מתחשב בו? מה נעים לו?
ולו? מה לא נעים לו? ולו? האם אני נמצא אתו בבחירה? האם אני נמצא אתו מתוך לחץ? האם
אני נמצא אתו מתוך פיתוי?)*

- *למה חשוב לנו לדעת את כל זה?*
 - *מי רוצה להרהר בקול רם על אחד הדברים שנאמרו?*
 - *למה חשוב שנדע מה עובר עליו/צמנו?*
 - *למה חשוב שנבין גם מה עובר עליו, על הזוגות?*
 - *האם ידועת הדברים הללו תשפיע על החלטה שלנו בנושא המע האפני איתו
או איתה?*
 - *האם יש שאף שצבורים היא קו אדום ולא תוותרו עליה? האם זה קו אדום
צבורים בלבד או צבור שניכם?*
 - *האם ידועת הדברים הללו משפיעה על החוויה הראשית לפני קיום מע אפני,
במהלך המע האפני ואחריו?*
- חשוב שהחלטה לקיים קרבה גופנית עם בן או בת הזוג תתקבל מתוך מודעות ושיקול דעת, ומתוך רגישות לאדם עמו מתקיים הקשר.

- *מה יכול לאפשר למתבגר או למתבגרת להסס בקשר לבחירה במע אפני?*
 - *מה צעוי לקחת מהם את מרחב ההיסוס וההתלבטות?*
 - *למה הכוונה במשפט – "להסס בלי היסוס" בדיון זה חשוב לחדד עם התלמידים את
ההבנה שהיסוס זה הפגנת כוח! היסוס מלמד על חופש בחירה, חופש התלבטות ויכולת לנהל
את חייו. נאמר להם - אל תהססו להסס, היסוס טוב הופך את ההחלטה להרבה יותר
מוחלטת.*
 - *כיצד התופנות שגיבנו כאן יסייעו באיבוש החלטה אם לקיים מע אפני?*
 - *מה בין הפעלת שיקול דעת לבני אפני שיש בו ניצול ופאיצה?*
- לסיום, אפשר להקרין את הסרטון הבא [התגובה המתבקשת](#). או - להקריא את הקטע הבא ולשוחח:

איזו עוד בחינת בגרות באה בחשבון? הבגרות ביחסים:

² הפעילות לקוחה מתוך הערכה למניעת התנהגות מינית מסכנת ולמניעת ניצול מיני בקרב בני נוער - "שיעור חשוב בלהיות יקר ערך, מוגן והוגן".

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

אחד ועוד אחד – במערכת יחסים לוקחים בחשבון את שני הצדדים, בדוק היטב מה מתאים לשניכם ומה שניכם צריכים.

משוואה פשוטה – אף אחד לא שווה יותר או פחות ממך, אל תנצל אחרים ואל תיתן שינצלו אותך.

מספר חזק – אתה אדם יקר ערך, חזק והוגן – אל תתפשר על פחות מהטוב ביותר בשבילך ובשביל האדם העומד מולך.

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

הצעה מספר 3 – מותאם לכיתה י' ומעלה

פעילות בנושא העומדים מהצד

המורה פונה לתלמידים ומסבירה - דמיינו שאתם צוות ההפקה של תכנית מסוג מצלמה נסתרת כגון "מה אתם הייתם עושים".

בפרק הבא שאתם מצלמים החלטתם לביים אירוע בו במהלך הופעה בפארק, מסיבה גדולה ושמחה, נערים ונערות שומעים מהצד קבוצת בני (שבכוונה מדברים בקול רם) ואומרים זה לזה: "בואו. ג'וני כתב שהוא וג'סיקה הולכים עכשיו לאוטו שלו כדי לקיים יחסי מין והוא מזמין את כולנו לראות ולצלם כי לדעתו יש מצב שאחר כך היא תשכב גם אתנו. בני הנוער מגיבים זה לזה בהתלהבות ובקריאות "ג'וני הגבר", "מי שלא בא הוא סתם אפס" "ג'סיקה חכי, אני בא אליך" ועוד....

*כפאמי, מה התאווה שהייתם שואפים לראות בקרב בני הנוער אספיי, מקשיבים
לשיחה?*

עכשיו, נבדוק עם עצמנו מה אנחנו היינו (אולי) עושים, אילו מהצד היינו נחשפים להבנה שקבוצת נערים מתכננים לקיים יחסי מין קבוצתיים עם נערה ולצלם זאת. כדי לבדוק זאת בינינו לבין עצמנו, אני אשאל אתכם עכשיו רצף שאלות. אל תענו בקול רם אלא חישבו על כך בליבכם:

- מה הייתם חושבים על אותם נערים?
- מה הייתם חושבים על אותה נערה?
- מה הייתם מרגישים כלפי אותם נערים?
- וכלפיה?
- מה עשוי היה לגרום לכם להתעלם?
- מה עשוי היה לגרום לכם לנקוט עמדה?
- איזו עמדה?
- מי חושב שהיה נוקט מעשה?
- איזה מעשה?

מסרים שחשוב להעביר בשיחה –

- יחסי מין בקבוצה, גם אם לכאורה הובעה הסכמה, הם בעייתיים מבחינה נפשית גופנית ומוסרית. יש סיבה טובה לחשוב שנערה או נער שמקיימים מין קבוצתי הינם במצוקה וזקוקים לעזרה.
- על מנת לבחון האם התנהגות מסוימת היא הולמת/ מוסרית/ נכונה, נסו לחשוב על האנשים היקרים לכם. האם הייתם משתתפים בהפצת תמונה אינטימית שלהם? נותנים יד לפגיעה בהם?
- איש מאתנו אינו יודע בוודאות כיצד ינהג עת ייחשף לעוול או לפגיעה בזולת, אולם כולנו יכולים להתאמן על חשיבה מוסרית ומתחשבת ועל בחירה בהתנהגות שנוקטת עמדה ובוחרת בפעולה למען הזולת.
- לא תמיד הפעולה שלנו למען הזולת תהיה גלויה. לעיתים נסתפק בפנייה למבוגר אחראי (הורה, מאבטח, שוטר) כדי שהם יתערבו.
- לעיתים נבחר לנקוט בפעולה גלויה שמטרתה מניעת האירוע בכוחות עצמנו וסיומו, אם בפניה ישירה לאדם ועידוד להתרחק מהלחץ והפיתוי ולחשוב באופן מושכל.
- לעיתים נתערב באופן גלוי ונחרץ, תוך שמירה על ביטחוננו, ללא התלהמות וללא סיכון עצמנו בשום דרך.
- לעומדים מהצד יש יכולת למנוע מצבי סיכון. לצערנו, כאשר העומדים מהצד צופים בפגיעה מבלי להפסיקה ו/או אף מתעדים אותה הם הופכים לשותפים לפגיעה.

לסיכום - נזמין את התלמידים לנסח יחד עצות "עשה ואל תעשה" שעשויות לסייע להם לשמור על עצמם ועל הזולת במצבים חברתיים ובינאישיים אשר מתגלים כמצבי פיתוי, איום או סיכון.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

הצעה מספר 4 – מתוך ערכת "תלמידים למען תלמידים – כולנו גיבורי אל"
לחטיבה העליונה

להלן קישור לערכה המלאה:

"תלמידים למען תלמידים כולנו גיבורי אל" – בעברית
בערבית

ניתן לבחור אחד או יותר מבין השיעורים הבאים:

- שיעור ראשון (עמוד 97): לחץ חברתי – מה קורה לנו ברצף בין תחושת בדידות לבין תחושת שייכות
- שיעור שני (עמוד 102): בריונות ופגיעה
- שיעור רביעי (עמוד 111): מסוגלות עצמית – לעשות מעשה – צדק חברתי
- שיעור שמיני (עמוד 125): רגע... אני על MUTE ?